

Studenti navrhli hospodářské zázemí pro orlické svahy

Orlicko je území nacházející se při horních tocích Divoké a Tiché Orlice, říček, které vymezují životní prostor tamních obyvatel. Oblast se nachází v severovýchodní části Pardubického kraje při hranicích s Polskem. Území jako celek vyniká přírodními krásami vyplývajícími z členité morfologie terénu, vysokého podílu lesů, relativně nízké úrovně urbanizace a poměrně nenarušeného přírodního prostředí civilizačními vlivy.

Život regionu Orlicka je dán jeho historií a pak zejména geografickou polohou. Historickou roli zde sehrálo jednak hraniční umístění Orlicka, jednak ve velké části území totální odsun původního obyvatelstva a jeho nové osídlení, spíše neosídlení po II. světové válce. V neposlední řadě mělo na území vliv centrální plánování hospodářství v dobách minulého režimu.

Dnes zaniklá ves Vrchní Orlice poblíž Bartošovic, kterou připomíná pouze torzo kostela sv. Jana Nepomuckého, byla před II. světovou válkou hojně obydleným územím, s množstvím větších či menších selských usedlostí, hospodářských na polích a lukách, táhnoucích se téměř k hřebenům Orlických hor. Sa-

NOVÝ PENZION NA MÍSTĚ PŮVODNÍ SAMOTY.

mota jménem Adelheid je jednou z mála, které se podařilo přežít. Význam slova či jména Adelheid (česky: Adéla, původem ze staroněmeckého jména „Adelheis“), je vztaženo k bytosti mající pěknou, vznešenou či ušlechtilou postavu. Stojíme-li v místě usedlosti, opravdu jí takto vnímáme. Připadáme si zde vznešeně. Snad proto si tuto opuštěnou samotu vyhlédli manželé Saturkovi a v roce 2011 zde na základech původního stavení postavili dům nový. Nejen pro sebe, ale také pro své hosty – návštěvníky tohoto zapomenutého, přírodou obdařeného kraje. Penzion Adelheid již čtvrtým rokem poskytuje rekreativním komfortní zázemí.

Historicky vždy k zemědělské usedlosti patřily pole, louky, les. Ne jinak tomu bylo a je u Adelheidu. Rozsáhlé luční porosty obklopují mělké údolí potoku Hadinec. Máte-li 35 ha luk, je třeba se o ně starat. A tak majitelé přemýšleli nad jejich možným využitím. Když pár desítek metrů nad penzionem byly v hustém stromovém porostu objeveny kamenné základy původních hospodářských budov, napadlo je, že k pastevnímu chovu hovězího dobytka postaví ještě stáje s jízdnou pro chov a rekreační využití sportovních koní.

V květnu 2013 se setkal majitel Adelheidu s architektem a současně pedagogem Ústavu architektury Fakulty stavební VUT v Brně, který se zabývá architekturou venkova. Slovo dalo slovo a vzniklo zadání ročníkového studentského ateliérového projektu, který by alternativně řešil danou lokalitu. Než se studenti pustili do navrhování, proběhl na Adelheidu na

SAMOTA ADELHEID, PŮVODNÍ STAV.

podzim 2013 pracovní víkendový workshop, kde se všichni podrobně seznámili s lokalitou, a také s podmínkami zástavby v této oblasti, které jsou regulovány správou CHKO Orlicko.

Výsledkem spolupráce vzniklo několik zajímavých architektonicko-urbanistických studií, které do náročného svažitého terénu zakomponovaly strukturu několika hmot – objekt jízdná, stáje pro koně a hospodářské zázemí, v souladu s požadavky budoucího majitele a uživatele a ve snaze vyhovět i náročným požadavkům CHKO. Úkol nelehký, například objekt jízdná při půdorysných rozměrech 20 x 40 metrů jízdní dráhy a světlé výšce opracoviště 4 metry, dosahuje výrazného hmotového objemu. Nahlédneme-li však do historických dokumentů, zjistíme, že i původní statky bohatých sudetských sedláků nebyly nikterak malé a mnohé byly mohutně a majestátně usazeny v příkrých orlických svazích. Zde se opět vrátíme k názvu Adelheid, s připodobněním k jisté „vznešenosti“. Když se tedy nad tím zamyslíme, žádný nepůvodní novotvar zde nevzniká, pouze navazujeme na nedávnou historii.

Bude na čtenáři samotném, a jeho posouzení, zda-li ve výsledku mohou ukázky studií danou oblast obohatit a přinést oživení cestovního ruchu v Orlických horách.

Bude na čtenáři samotném, a jeho posouzení, zda-li ve výsledku mohou ukázky studií danou oblast obohatit a přinést oživení cestovního ruchu v Orlických horách.

Návrh Radka Hlaváčka, studenta II. ročníku bakalářského studia architektury, byl ve výsledku ohodnocen majiteli jako nejzdařilejší. Řazení a situování jednotlivých objektů hřebeny střech vedených kolmo ke svahu (vrstevnicím) totiž odpovídá tradici historického řazení usedlostí v terénu a koresponduje i s novou hmotovou strukturou penzionu Adelheid. Jiná studie Ivety Krčálové, studentky II. ročníku bakalářského studia architektury, je zaměřena na netradiční řešení využívající svažitost místního terénu. Mohutnější podnož z místního přírodního kamene je využita ke skladování sena a podestýlky pro koně. Jízdná, stáje a hospodářský objekt pak tvoří na vzniklé platformě hospodářský dvůr. Architektonický výraz ctí historizující tradici původních statků co do forem i materiálů. Vše tak vytváří příznivé měřítko zemědělské účelové (hospodářské) stavby k okolí a uzavírá farmu do tradičního dvorového schématu. Zejména zapuštění jízdná do terénu a předsazení menšího objemu hospodářského a stájového objektu je velmi příznivé.

Celkem se tématu věnovalo patnáct studií. Budoucí mladí odborníci tak přispěli velmi zajímavými názory, jak areál pro

KONĚ ADELHEID – ARCHITEKTONICKÁ STUDIE IVETY KRČÁLOVÉ.

KONĚ ADELHEID, LETNÍ A ZIMNÍ POHLED, ARCHITEKTONICKÁ STUDIE RADKA HLAVÁČKA.

KONĚ ADELHEID – STUDIE IVETY KRČÁLOVÉ.

chov a výcvik sportovních koní vyřešit. Uvedené příklady naznačují, jakým směrem bylo možné vstupovat novou zástavbou do lokalit chráněných krajinných oblastí. Aby ryze účelové stavby vytvořily jednoduchou, nicméně zajímavou architekturu, která pozvedne hodnotu krajiny a která ve všech směrech naplní výtvarné a estetické kategorie, jako jsou měřítko, proporce, tektonika, harmonie, pravdivost, barva či jednota konstrukcí a materiálů. Tato řešení jistě přivítá současná i budoucí generace.

Ing. arch. Petr Dýr, Ph.D.

